

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Decimvm Nonvm. De Mulctis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

rerim moueam, nec ariolis depositum accipere consulentibus credam. Quo pacto ambiuisset, aut expilasset alienas hæreditates, qui oblatam fauentis fortunæ beneficentiam reiecisset? Is subditis optandus animus circa contrectationem iurium ad Principem suum spectantium. Communio locorum Communium non fuisset obtentui arbitris ad gratiam, & auram populi arbitrantibus, pro communiōe emolumentorum ex Pontibus, & Viis publicis obuientium. Penè exciderat articulus Regiminis anni 1416 publica itinera concernens, & de iuribus Principis illa esse patefaciens. Constitutio est Ioannis Bauari, Quò mercatores, aduenæ, cæterique liberè, & sine tributo commeare, mercesque & res suas in Ciuitatem, & Patriam conuehere valeant, Decuriones, Habitatores, & Incolæ Oppidorum, adiacentiumque territoriorum Ditionis nostræ Leodiensis Vias publicas reparanto; & quilibet intra suum districtum munus adimpleto. Si verò in commeationem & conuectionem viæ minùs idoneè stratae sint, aurigæ, mercatores, & viatores impunè, nullo incurrendæ multæ metu, per viciniōres fundos transeunto.

CAPVT DECIMVM-NONVM.

De Mulctis.

INter illa quæ in Lite Spirensi Magistratus Leodiensis congerit ad instruendam potestatem, sunt Mulctæ & Fiscalia iura; eo consilio vt amplitudinem muneris

attollat; ex quo mulctarum & poenarum compendia in Libris Feudorum inter Regalia numerantur. Quapropter de ijs instituenda nobis oratio, quæ eò solidior esse solet, quò ex Cæsarum Legibus, aut Prudentium responsis fortiùs validatur. Vlpiani sententiam circa mulctæ descriptionem & à poena distinctionem præmitto. Inter Mulctam, inquit, & Poenam multum interest: cum poena generale sit nomen, omnium delictorum cõercitio: mulctæ specialis peccati, cuius animaduersio hodie pecuniaria est; poena autem non tantum pecuniaria, verum capitis, & existimationis irrogari solet. Et mulctæ quidem ex arbitrio eius venit, qui mulctam dicit; poena non irrogatur, nisi quæ quaque Lege, vel quo alio iure specialiter huic delicto imposita est. Quin imò mulctæ ibi dicitur, vbi specialis poena non est imposita. Antiquitùs, iuxta Aulum Gellium, ex grege, aut armento mulctæ pendebatur: dicebaturque vel minima, vel suprema; quæ diuisio etiam in pecuniaria permansit. Suprema erat duarum ouium, & triginta bouum, pro copia scilicet bouum, proque ouium penuria. Sed cum eiusmodi mulctæ pecoris, armentiuæ à Magistratibus dicta erat, addicebantur boues, ouesque, aliàs precij parui, aliàs maioris, eaque res faciebat inæqualem mulctæ punitionem. Ideo postea lege Aterina constituti sunt in oues singulas æris deni, in boues æris centeni. Mulctæ autem minima, erat ouis vnus. Cæsareo iure, Præfecti Prætorio vsque ad quinquaginta libras auri cum peccatum grauissimum erit, mulctam dicere possunt; Proconsules ad senas vncias; Spectabiles iudices ad tres; & qui ordinario iure Prouincias moderantur, duarum

duarum vnciarum auri summam excedere nequeunt: vt Gratianus de Præfectis Prætorio, & de reliquis Arcadius, & Honorius rescripserunt. His datur mulctæ dicendæ ius, quibus publicè iudicium est, & non alijs, nisi hoc specialiter eis permissum, vt ait Vlpianus in titulo de Iudicijs: & idem alibi, Mulctam is dicere potest cui adiudicatio data est: Magistratus solos & Præsides Prouinciarum posse mulctam dicere mandatis permissum est: pœnam autem vnusquisque irrogare potest, cui huius criminis siue delicti executio competit. Vnde Alciatus infert, Defensores Ciuitatum, & Magistratus Municipales mulctam dicere non posse, licet aduersus contumaces alijs remedijs vti possint. Sed plerique secùs esse volunt, nouissimo præsertim iure, quo leuium excessuum castigatio Defensoribus Ciuitatum fuit concessa. Et Lex Vlpiani faueat tradentis, Magistratibus Municipalibus supplicium quidem à reo sumere non licere, modicam tamen castigationem eis non denegandam. Quod in Magistratibus celsioribus locum esse non abnuam Cuiacio annuente. Mulctæ enim dictio iurisdictionis est, & iudices ordinarij, qui præfunt iurisdictioni, ius habent mulctæ imponendæ Lex duodecim Tabularum Romanis Magistratibus ius mulctæ dicendæ dabat, quam Cicero de Legibus in hæc verba refert, Iusta imperia sunt, ijsque ciues modestè, ac sine recusatione parento: Magistratus nec obedientem & nocuum ciuem mulctæ, vinculis, verberibusve cœrcento: ni par maiorve potestas, populusque prohibessit: ad quos prouocatio esto: Cum Magistratus iudicassit, interrogassitve, per populum mulctæ pœnæ

certatio esto. Nam libera Republica supremum imperium erat penès populum, ad quem prouocatio patebat. Delegatus Iudex an possit mulctare controuertitur. Crebriùs obtinuit Delegatos Principis, & ad Vniuersitatem causarum, posse mulctam indicere: qui verò à Magistratibus deputati sunt, non posse. Excepto vno casu Legis secundæ de Sportulis, vbi Iustinianus indistinctè omnibus Delegatis licentiam præstat executores litium negligentes mulctis afficiendi; & quidè si illustres sint iudices vsque ad sex solidorum summam, sin autem alij, vsque ad tres tantummodò aureos. Magistratus Ciuius Leodiensis ius dicendarum Mulctarum non habet, cum nec merum, nec mixtum imperium possideat, imò nec iurisdictionem vllam, prout antehac docuimus. Si quæ leuium causarum in mutuis ciuium commerciis, & paucis eius generis rebus, cognitio per Pactum Tungrense tolerata est, potiùs quàm mandata, aut data, non est ideo vnà concessum ius impositionis Mulctatitiæ; quod minimâ, & leui cognitione traditâ, aut commissâ non censetur tradi, aut concedi, sed in specie exprimi debet vt censetur concessum. Ne tamen inanis & frustratoria foret illius talis qualis iurisdictione, poenali Albanitionis iudicio defenditur: dum contumaces & iudicatis morem gerere reluctantes, Magistratus Albanitionis poenâ percutit. Hocque ipso quòd sola Albanitione datum fuit minari & ferire posse, tam mulctandi facultas, quàm alij poenales modi præsumuntur excludi. Atque ita Consules, & Iurati poenæ quidem huius indicendæ, nimirum Albanitionis, ius habent, mulctam verò irrogare non possunt. Mulctarum, inquit, quarundam

fundam emolumenta Ciuitas percipit, aut participat: Mulctæ autem sunt commoda iurisdictionis, & quidem meri Imperij: parum proinde interesset vtrum imponere possit mulctas an non, quandoquidem illis fruatur. Plurimum refert, ô bone obiecto, quisquis es? indicat, an percipiat Ciuitas; illud iurisdictionis est, & proprii iuris; istud precariæ nonnunquam fortunæ, aut alienæ munificentæ. Valentinianus cum Theodosio, & Arcadio Collegis ad Prætextatum Prætorio Præfectum clarè commonstrat, Mulctarum seuera compendia ærario nostro protinùs esse quærenda nullus ignoret, nisi ipse iudex id quod ad pœnam admitti facinoris exculpatur (aufertur) vel publicis operibus, vel cursui publico, vel aliis necessariis causis specialiter deputauerit. Illic Mulctas in Fiscum, & Ærarium Principis inferri iubet, potestatem tamen facit in publica opera, aut alios vsus conuertendi. Ad eundem planè modum munifici Principes gratiam fecere Ciuitati alicuius partis mulctarum, quæ ipsorum ex asse erant. Aliquot exemplis res clarior fiet. In Pace de Wihoingne sub Adolpho 1326, Dominus Leodiensis concedit suæ Ciuitati tertiam partem Emendarum ex violatione Statutorum incurrendarum, quia Ciuitas tenebitur opem præstare, vt eiusmodi Statuta per Officiatos Principis executioni tradantur, quoties eorum auxilio opus videbitur, aut ad opem præstandam requirentur. In Pacto de Geneffe & Wotemme sub eodem Adolpho 1331 septimus articulus continet, Quisquis in Consilio Ciuico sermonem feret alia de re, quàm ob quam est indictum, & nisi vocem compresserit statim ac per Vili-

licum,

licum, si sit præfens, aut per Consules, in absentia Villici, monitus fuerit tacere, incurreret mulctam quinque marcarum probæ monetæ intra dies quindecim sub pœna banni quinquennalis persolendarum. Non contineo calamum, quin ad hanc Villici in Consilio Ciuico præsentis circumstantiam commonefactos debitæ modestiæ surfartores allegationum Spirensium peruelim, qui tam liberè Ministros Principis, si non Principem etiam ipsum, exclusos volunt à Comitio Ciuico, & cunctis Ciuicis muneribus: ecce Prætor Principis agnoscitur caput, & lingua Consilij, & non nisi subordinatè, & in eius absentia, Consules in Consilio, hortari, monere, inhibere. Pax de Varoux sub Engelberto 1357. disponit, quod Emenda ratione perpetrati homicidij pertineat ad occisi liberos, quibus deficientibus, ad uxorem tertia pars, & alij duo trientes ad defuncti propinquos: intellige mares propinquiores, non fæminas: vt in Mutatione Legis nouæ explicatur. Moderationis Legis nouæ, aliter Literæ Articulatæ quartus articulus sub eodem Engelberto 1362 his conceptus est verbis, Si quis in iudicio mulctetur, mulcta non est Scabinorum, sed Principis. Ioannes Bauarus in Regimento 1416 edicit, Volumus Aduocatam de more solitam emendarum partem percipere. Et ibidem primo articulo, Ab infractoribus securitatum, & raptoribus mulierum denos florenos Rhenenses in vsum Ciuitatis solui, non obstante fiscali, & partis offensæ satisfactione. De more: nam in iuribus Aduocatiæ continetur, Si conqueratur quispiam de publicorum itinerum impedimentis, licere Aduocato comitari Prætorem, & impedimenta obstaculaque

culaque submouere: & si quæ mulcta idcirco debeatur, trientem competere Aduocato. Secundæ ordinationis Hynsberghicæ 1424 decimus quintus articulus hic est, Mulcta per Oenopolas circa abusum vini committenda diuidetur pro æquis quadrantibus inter Principem, Ciuitatem, quatuor lustratores vini, & vsum luminaris Capellæ Vinitorum: saluo tamen iure Aduocati, si quod ei competat. Statutis anni 1478, Emen-
 da per Lanios, & Macellarios committenda dicitur tertiatim futura Principis, Ciuitatis, & Visitatorum. Ius ergò mulctarum Principis est, & quam habet Aduocatus partem, à Principe in primæua institutione accepit: & quicquid Ciuitati addicitur, non ex merito, aut debito, sed ex regali liberalitate Principis venit. Sicut quod in cereos Capellæ Oenopolarum, in lustratorum & obseruatorum mercedem reseruatur, ab eodem donationis Principalis fonte defluit. Quod verò homicidæ prolibus, vxori, aut propinquis maribus interempti mulctatur, in detestationem, & correctionem fit criminis, nimis, proh dolor? omni ferè sæculo Leodij frequentati. Nequaquam in illatæ mortis compensationem; cum in homine libero nulla vitæ, nec corporis cadat æstimatio. Rem tamen non esse nouam vt pars bonorum eius, qui cædem fecerit, addicatur occisi liberis, aut parentibus, vel vxori, docet Cuiacius quarto capite decimiquarti Libri suarum Obseruationum. Apud Priscos Germanos, Tacito enarrante, homicidium luebatur certo armentorum, ac pecorum numero, recipiebatque satisfactionem vniuersa domus. Et quamuis Eburones à Germanis ducant originem, in Mulctæ homicidia-

micidialis assignatione fratres occisi sororibus præpo-
 nentes, à Germanorum more, nescio an in hoc etiam,
 desciscant: de quibus pariter scribit Tacitus, Sororum
 filijs eundem apud auunculum, qui apud patrem fuisse
 honorem: Et quosdam sanctiorem, arctioremque hunc
 nexum sanguinis arbitratos, & in accipiendis obsidibus
 magis exegisse, tanquam ij & animum firmiùs, & do-
 mum latiùs teneant. Canutus Danorum Rex, vt scribit
 Saxo Grammaticus, homicidij crimen quadragenis ta-
 lentis redimi volebat, quorum prima pars Regio fisco
 cederet, secunda stipendijs militum, tertia parentibus
 occisi. Sed an lex, vel consuetudo commutans capita-
 lem pœnam homicidij in pecuniariam, iure probetur,
 meritò quaesitum est; & crebrior, æquiorque sententia
 inualuit reprobari; quam amplector: quod iuris diuini
 sit, voluntarios homicidas morte plectendos, & totius
 generis humani interfit atrocissima illa crimina non re-
 manere impunita. Multæ proinde ad leuiorum crimi-
 num emendationem inuentæ sunt, pœnæ grauioribus
 grauioribus reseruata. Persas aiunt, cum supplicium
 de illustri viro sumpturi sunt, vestem & tiam ei de-
 trahere, easque suspensas verberare, vt hominem ipsum.
 Non quidem placeat legibus nostris mos ille Persicus:
 attamen iura nostra tolerant, plebeium & vilem homi-
 nem corporali pœna grauiùs puniri, & pecuniaria mi-
 tiùs; nobilem verò minore corporali, sed multa du-
 riore, & maiore cœrceri. Imò nonnunquam apud Ro-
 manos, multa in capitale supplicium conuertebantur.
 Nam miles qui ter ob eandem culpam multatus fue-
 rat, morte plectebatur, vt tradit Polybius. Ita leuiore
 & pe-

& pecuniariæ culpæ capitales fiebant, si ter repetebantur. Causa, quod talem prauiore ingenio censebant; & factum ad peccandum. Fortasse & contumacia ijs visa punienda, & quod quasi per contemptum ludibriumque legis peccaret. Massilienses acerrimi priscae seueritatis custodes dissimiliter ex dissimili intuitu circa trinas ingratitude repetitiones obseruabant. Nam sicut Athenienses conuictum à patrono libertum ingratum iure libertatis exuebant: ita tres in eodem seruo manumissiones rescindi permittebant, si ter ab eodem deceptum dominum cognouissent: quarto errori subueniendum non putabant, quasi sua iam culpa iniuriam accepisset, qui ei se toties obiecisset. Vt nil inausum, intentatumve Plebi animos ab impunitate & licentia attollenti; iam sub Ludouico Borbonio Leodiensis Magistratus, mulctarum ius inuadere ceptarat, ideoque Pauli Secundi sententia inter innumeras inuasiones, quas temerarias, illicitas, iniquas, & indebitas pronuntiat, expressim comprehendit Poenarum, & Emen-
 darum appropriationes, pecuniarumque exactiones, extorsiones, & cuiuslibet alterius modi vsurpationes. Quæ sententia cum vel robur obtineat sententiæ, vel, ipsis Leodiensibus fatentibus, per expressam illius acceptationem in formam, naturamque pacti, & contractus transuerit, quæstionem etiam mulctarum decidit, quarum ius & indictio penès solum Principem residet. Sub Hugone de Cabilone Episcopo anno 1297 rarum & conspicuum indictæ, editæq; mulctæ specimen spectitur. Vir nobilis de Awans inceptor funestæ, & diu-
 turnæ illius discordiæ, quæ inter suam, & confederatas

familias contra profapiam de Warous, & ei adhærentes plurimis animis continua cæde domesticos maximè penates cruentavit, postquàm cum septingentis equibus turrim de Sleins ad vnum æmulum suorum de Warous spectantem frustra occupare tentasset, & in castrum de Awans cum præcipuis amicorum se recepisset, vbi hostilia rursùm moliebatur, & apparabat, repente præter expectationem à Principe obsessus, deditioe in eius potestatem venit. In quorum excessuum emendam, seu correctionem honorariam cum magna nobilitum vnà deditorum caterua palàm Leodij ab Ecclesia Collegiata Sancti Martini in monte Publico vsque ad Ecclesiam Cathedralem Diuo Lamberto sacram supplex toto inspectante populo processit; nudi omnes capite & pedibus, interiore tantùm tunica amicti, & sellam equilem singuli capite gestantes. Rigidæ spectaculum disciplinæ, & è reliquiis adstrictæ antiquitatis. Aspero enim genere castigationis militares insolentiæ indigent, quia vires armis constant, quæ vbi à recto tenore deciderunt, oppressura sunt, nisi opprimantur. Calpurnius Piso Consul in Sicilia bellum gerens C. Titium equitum præfectum, qui hostium multitudine circumventus arma cum suis tradiderat, iussit toga laciniis abscessis, decinctaque tunica indutum, nudis pedibus, à mane in noctem vsque, ad principia per omne tempus militiæ ad se, & turmas equitum, quibus præfuerat adeptis equis in funditorum alas transcripsit. Sempronius Volones qui segniùs pugnant, stantes potum cibumque in cœna capere. In cœna dico, nam dum viguit prisca belli disciplina, milites omnes stantes prandebant.

debant. Marcellus Centuriones Manipulorum, quorum signa amissa fuerant, districtis gladiis discinctos destituit. Augustus pro vario delictorum genere variis ignominiiis milites affecit, vt stare per totum diem iuberet ante Prætorium, interdum tunicatos, discinctosque. Lucullus quosdam notauit, vt discincti fossam foderent reliquo exercitu spectante. Fædius Iulianus Cæsar, qui amictos veste muliebri per castra duci imperauit, ratus militibus qui viri essent, eam pœnam grauiorem morte futuram. Ad aliquam forte Charondæ Thurinorum Legislatoris imitationem, qui ordinum in bello desertores statuit in foro per tres dies sedere in vestibus muliebribus. Quæ quidem ignominiosarum pœnarum exempla in ignauos & imbelles, vt plurimum, statuta fuerunt: Hugo autem Episcopus illo mulctæ genere in viros fortes animaduertit, qui fortitudine sua iniussu Principis contra iura abuterentur: quod luxurians temeritas aduersus leges armata, ni metu dedecoris, cuius generosa indoles est impatiens, contineatur, feralem Reipublicæ cladem breui sit allatura.

Nullò rursus fundamento iura fiscalia, sub quorum appellatione, vt sub genere species, mulctæ veniunt, Ciuitas sibi Spiræ præfiguratur; cum mero, mixtoque careat imperio. An eo forsitan obtentu quia fiscum habet? Omitto quærere an fiscum habere, foret idoneum huius potestatis, & iurium verè Fiscalium argumentum, cum ex multorum, præsertim Canonistarum, sententia, à quibus Didacus Couaruias non in totum dissentit, ordinarius Diocesanus Fiscum certo modo habere dicatur, licet Principes sæculares, inquit, id ægrè admit-

terent: & non solum Episcopus Leodiensis in qualitate Episcopali Procuratores Fiscales creet, sed & Archidiaconi in suis Archidiaconatibus; vbi, quoad certa saltem crimina, ex præscriptione, aut concessione iurisdictionem quasi Episcopalem cumulativè cum Episcopo exercent. Cuius rei Tungrense Pactum video peculiari meminisse articulo, dum illic statuitur, Quod iuxta Reformationem Curiarum Officialis Leodiensis, Præpositi, & Archidiaconorum sub Adolpho de Marka Principe factam, Procuratores Officij, seu Fisci, ex parte Episcopi non sint plures quàm quindecim, viritim autem singuli ex parte Præpositi, & cuiuslibet Archidiaconi. Quò Paulina respexit cum in nouissima clausula adiecit, Nolle præiudicatum Paci Tungrensi quoad numerum Fiscalium, & eorum officia exercenda. At Fiscum Ciuitas non habet. Solius est ea prærogatiua Principis Leodiensis; qui vltra Episcopales fiscos, habet Procuratorem Generalem, qui propriè diceretur Fisci Procurator, quem Augustus Cæsar primus omnium instituit; & Aduocatam fisci, quem aiunt ab Adriano Cæsare primùm designatum. Ciuitati Syndicum, & Mamburnum esse agnoscimus, Fiscos inficiamur. Sic quælibet vrbs & vniuersitas, imò quæcumque Collegia licita syndicum, siue actorem deputant, per quem quod communiter agi, fierique oporteat, agatur, & fiat. Sic pupillis, & aliis personis defensore carentibus datur Curator, seu Mamburnus, qui pupillaribus interueniat negotiis. Cur ad pupillos, orbos, & alienæ opis indigos stilum restringam? In Moderatione legis nouæ, quam Ioannes Bauarus Princeps anno 1403. 28. Octobris aliquot à Pacto

Pacto Tungrensi mensibus fecit, disponitur (abrogato
 Scabinorum decreto, quo personis qualificatis rerum
 suarum pleno iure Dominis adimebatur facultas assu-
 mendi mamburnum, nisi liberam eidem fortunarum
 omnium dispositionem concessissent) Quod deinceps
 cuius Actori & Reo indifferenter liberum sit deligere
 simpliciter Mamburnum ad agendum, aut defenden-
 dum causam, cuius facto non obligentur extra casum
 ad quem fuerit delectus. Ni alio sensu per Fiscum in-
 telligas ærarium, & pecuniam publicam, quo propriè
 Fiscus significat sportas, aut sportulas pecuniarum con-
 ditoria: & strictè Fiscus est pecunia Principis, latè æra-
 rium, & publica quæque pecunia. Ærarium Romæ erat
 in templo Saturni. Publicola enim pecuniam publicam
 in ædem Saturni inferri constituit, populoque vt duos
 Quæstores creare posset concessit. P. Veturius & M.
 Minutius primi fuere creati, vt pecuniæ & ærario
 præessent, & ab eo quod inquirendæ, & conseruandæ
 pecuniæ causa instituti fuerant, Quæstores dicti sunt.
 Non negauerim tamen quin id munus iam Regum
 temporibus innotuisset. Sacris porro rebus accenseba-
 tur ærarium: ideoque Leges promulgatæ in æs incisæ,
 & Senatusconsulta à Tribunis plebis recognita defere-
 bantur in ærarium, & condebantur. Ea significatione
 Fiscum, id est Ærarium, seu pecuniam publicam in
 annuis censibus, gabellarumque vini, cereuisiæ, car-
 bonum glebalium, & pannorum, Principis permissu exa-
 ctarum, determinatis emolumentis consistentem habet.
 Et quodque Prouinciæ Oppidum in necessitates publi-
 cas publicis fruitur prouentibus. Vnde nullam iurium
 præcel-

præcellentiam, nullum potestatis iurisdictionalis iudicium quisquam trahere queat. Supinus est error existimantium apud eas solas Ciuitates Ærarium siue Fiscum hac significatione reperiri, quibus merum, mixtumque imperium competit. Omnes Vrbes vbi sunt corpora & collegia, arcam, vt dicunt, habent communem; & Fiscus ibi nil aliud est, quàm publica pecunia reposita. Plinius Iunior Libro decimo Epistola quadragesima octaua ad Traianum scribit, quod Apamæorum Colonia quæ Imperatoribus, & Proconsulibus suberat, Priuilegium, & vetustissimum morem habere se contendebat, ne rationes publicæ pecuniæ ab Proconsulibus inspicerentur: non disceptabatur Ærariumne, seu Fiscus ei posset esse necne, sed vtrum Ærarij rationes Proconsulibus, & Cæsareis Commissariis petentibus essent reddendæ. Risum porrò, aut bilem fortè excitauerit splendidum illud commentum, quod anno 1437 Sigismundus Imperator Priuilegium Ciuitati contulerit, vt ius confiscationis in bona eorum qui aduersus eam attentassent exercere posset. Cælo & salo secernuntur ius confiscationis, & per gratiam confiscantis, potiri confiscatis. Confiscatio est de Regalibus maioribus: Aut ordinaria est, à Lege scilicet introducta; eaque in casibus à Lege præscriptis irrogatur non nisi à iudicibus mero fungentibus imperio. Aut extraordinaria soli competens Imperatori, supremisque illius Magistratibus. Quare Theodosius, & Valentinianus ad Hierium Præfectum Prætorio rescripserunt, Nulli iudicum liceat, exceptis ijs qui in summa administrationis sunt positi potestate, proseriptionis tempestate totius substantiæ aliquem percel-

percellere, nisi ad nostras aures hoc ipsum referatur. Machinatus quispiam fuerat in Rempublicam, & in Principis, Sacrique Imperij inibi authoritatem; de reatu Princeps idoneè cognouerat; Cæsar in Urbis solatium bona quæ fisco suo in commissum ceciderant, Vrbi aut Tribubus fuit largitus; eadem munificentia, qua in pios Ecclesiæ, captiuorum, & pauperum vsus quotidie Serenissimus FERDINANDVS Elector Colonienfis, Leodiensium Princeps multas & emendas conuertit. Exulet ergò hinc audax impostura, nisi Pierij penicillo in hieroglyphicis, pingi velit picam à fronte albam, atram à tergo, quæ mendacij est imago.

CAPVT VIGESIMVM.

De Pondere & Statera.

Pythagorica est sententia mensuram rerum omnium esse optimam. Et in sacris literis legitur, Deum Optimum Maximum omnia in numero, mensura, & pondere fecisse. Quas non delibasse tantùm sed altius imbibisse visus fuit Plato, ideo diuinus appellatus, qui mensuras & numeros in medium frequenter adducit; vt eius sectator Marsilius Ficinus in Timæum agnoscit. Dum nunc in Libro Quarto de Legibus, de harmonica animæ compositione differens, illam è certa numerorum inuicem maritatorum summa constare; modò in nono Dialogo de Republica tyrannum vitæ dulcedine à Rege superari, & Regem à tyranno vitæ